

СЕКЦІЯ № 1. Актуальні проблеми реформування кримінального провадження

Беднарська В.М. Деякі проблемні питання доказової діяльності в досудовому провадженні	61
Абламський С.Є. Забезпечення органами поліції прав і свобод людини під час звернення із заявою чи повідомленням про вчинення кримінального правопорушення	65
Бондаренко О.О. До питання щодо оцінки висновку експерта у кримінальному провадженні	69
Бутенко В.Б. Інститут запобіжних заходів в історії розвитку кримінально-процесуального законодавства	72
Войтюк Р.В. Оскарження рішень, дій чи бездіяльності прокурора під час досудового розслідування як гарантія самостійності детектива НАБУ	75
Волобуєв А.Ф. Поєднання методів криміналістики та ОРД у кримінальному провадженні	79
Глобенко Г.І. До питання закінчення досудового розслідування у формі звернення до суду з обвинувальним актом	83
Гловнюк І.В. Примусове залучення особи для проведення медичної або психіатричної експертизи: проблемні питання	86
Гнатенко Н.Я., Зиков О.В. Проблемні питання реалізації принципу безпосередності дослідження показань у кримінальному провадженні	90
Даниленко А.В. Окремі питання застосування арешту майна у кримінальному провадженні	93
Дунаєва Т.Є. Деякі прогалини в кримінальному процесуальному законодавстві України як передумова його зміни	97
Єрмоєнко І.В. Окремі питання закінчення досудового розслідування	100
Заболотний О.І. Щодо використання матеріалів оперативно-розшукової діяльності для початку досудового розслідування та розкриття злочинів	105
Климчук М.П., Андрєєва Є.Г. Процесуальні особливості участі захисника у проведенні допиту підозрюваного	109
Климчук М.П. Окремі питання законодавчого регулювання судово-експертної діяльності в Україні	112
Кочура О.О. Окремі питання щодо проведення досудового розслідування за участю іноземних громадян	114

Климчук

ISBN 978-617-616-077-9. Акт. пит. крим. права, процесу і криміналістики,
удоск. діяльн. суд. і правоохор. систем. Сєвєродонецьк, 2017

3. Ковальчук С.О. Здійснення захисту у кримінальних справах на засадах змагальності та диспозитивності : дис. на здобуття наук. ступеня кандидата юрид. наук: спец. 12.00.09 / С.О. Ковальчук. – Івано-Франківськ, 2007. – 222 с.

М.П. Климчук

кандидат юридичних наук, доцент,
науковий співробітник науково-дослідної лабораторії
з проблем експертно-криміналістичного забезпечення
(Національна академія внутрішніх справ, м. Київ)

ОКРЕМІ ПИТАННЯ ЗАКОНОДАВЧОГО РЕГУЛЮВАННЯ СУДОВО-ЕКСПЕРТНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ В УКРАЇНІ

На сьогодні важко собі уявити діяльність з розслідування кримінальних правопорушень без використання спеціальних знань. Не зважаючи на доволі «представницьку» правову основу діяльності експертів, варто зауважити, що окремі положення прийнятого у 2012 році КПК України, суттєво вплинули на організацію роботи судових експертів і спонукають до необхідності внесення окремих уточнень законодавчого характеру.

Як зазначається у ст. 69 КПК України, експертом у кримінальному провадженні є особа, яка володіє науковими, технічними або іншими спеціальними знаннями, має право відповідно до Закону України «Про судову експертизу» на проведення експертизи і якій доручено провести дослідження об'єктів, явищ і процесів, що містять відомості про обставини вчинення кримінального правопорушення, та дати висновок з питань, які виникають під час кримінального провадження і стосуються сфери її знань [1]. Отже, експертом може бути фахівець з певної галузі знань, який працює в державній спеціалізованій установі або у випадках і на умовах, визначених законодавством, не є працівником таких установ, має вищу освіту, пройшов спеціальну підготовку та отримав кваліфікацію судового експерта в певній галузі.

У новому КПК України законодавець дещо розширив процесуальний статус експерта, а саме: – передбачив можливість експерта бути присутнім під час вчинення процесуальних дій, що стосуються предметів та об'єктів дослідження, і без дозволу слідчого; – надав право експерту ставити запитання, що стосуються предмета та об'єктів дослідження, особам, які беруть участь у кримінальному провадженні; – одержувати винагороду за виконану роботу та відшкодування витрат, пов'язаних із проведен-

ням експертизи і викликом для надання пояснень чи показань, якщо проведення експертизи не є службовим обов'язком особи, яку залучено як експерта; – користуватися іншими правами, передбаченими Законом України «Про судову експертизу» [1].

Законодавець наділив експерта правом бути присутнім у процесуальних діях із метою усунення інформаційної невизначеності. Унаслідок зазначених причин експерт, який проводить доручене йому дослідження, змушений звернутися з клопотанням до особи (органу), що призначив експертизу (залучив експерта) про проведення процесуальної дії за його присутності.

КПК України передбачено такого суб'єкта процесу, як спеціаліст – особи, яка володіє спеціальними знаннями та навичками застосування технічних або інших засобів і може надавати консультації під час досудового розслідування і судового розгляду з питань, що потребують відповідних спеціальних знань і навичок (ст. 71) [1].

З цього приводу слушно зауважив С.А. Шейфер, що роль експерта в слідчих діях не збігається з роллю спеціаліста та полягає не в сприянні слідчому в отриманні доказів, а у виявленні з наступним відображенням у протоколі обставин, суттєвих для подальшої дачі ним висновку [2, с. 68].

Практиці відомі випадки, коли до проведення огляду місця події в якості спеціаліста залучаються судові експерти, які згодом проводять судову експертизу. Практичні співробітники пояснюють це тим, що особа, яка попередньо залучалась до слідчої (розшукової) дії, краще знає об'єкти дослідження і, відповідно, може дати більш якісний висновок. Хоча експерт набуває право бути присутнім під час проведення процесуальних дій тільки після доручення йому провадження експертизи, тобто після початку експертного дослідження.

Відповідно до ч. 2 ст. 79 КПК України, спеціаліст, експерт, не має права брати участі в кримінальному провадженні, якщо він проводив ревізію, перевірку тощо, матеріали яких використовуються у цьому провадженні. Вказану пропозицію законодавця можна пояснити заборобою експерту на самостійне збирання доказів (ч. 4 ст. 69 КПК України) [1].

Проте, навіть, у разі заявлення відводу такому експертові, останній може апелювати, що підставою відводу є попереднє проведення ним саме ревізії, або перевірки (ч. 2 ст. 79 КПК України), а приймав він участь як спеціаліст, наприклад, у проведенні такої слідчої (розшукової) дії, як огляд місця події.